

proljeća netreba bojati nemira ako bun-
tovnički odbori ne budu razdraživali ljud-
stvo.

Rusija

Kako se je očekivalo, da će se rusko-
japanski spor mirno riješiti, nije se obis-
tinito. Japan je naime stavljao Rusiji ta-
kove zahtjeve, da ova nemoguše istih prih-
vatiti ako nije htjela da izgubi sav svoj
upliv i ugled na dalekom istoku. To kao
da je očekivala japanska vlada, te je pre-
kinula sa Rusijom diplomatske odnose i
navjestila Rusiji rat.

Dne 8. o. m. bio je već prvi okršaj
na moru. Toga dana naime oko pol noći
navalio je iznenada jedan od japanskog
brodovlja na dio ruskog brodovlja koje je
bilo usidreno ispred luke Port Arthur.
Kako javljaju novine, tom prilikom da su
znatno oštećena tri ruska broda.

Sporna točka između Rusije i Japana
jest pokrajina Mandžurija, koja je pripa-
dala Kini i koju je zaposjela Rusija.
Japan traži od Rusije da izprazni
tu pokrajinu a Rusija neće da ostavi do-
bre volje ono što si je mukom izvostila u
azijskom istoku.

Japan daleko manji, brojno i finan-
cijalno mnogo i mnogo slabiji od Rusije
odvažio se je na to, da dobaci gorastau
Rusiji rukavicu, koju je ova mirno i do-
stojno prihvatila.

Gospodarska Sveza za Istru.

**Poučni tečaj
o zadrugarstvu u Pulju.**

Pretpiskati ćemo najprije, što je o
tom napisao neki G. F. u vrhom „Puč-
kom Prijatelju“ u broju 2. od ove go-
dine.

»Pučki Prijatelj«, gospodarski listić,
koj nestoji nego dvije krune na godinu,
te bi ga svaki istarski seljak imao držati,
pise o poučnom tečaju ovako:]

Već smo javili, da je »Istarska Po-
sujilnica« u Pulju od 28. decembra pr.
g. do 12. siječnja t. g. držala poučni tečaj za
osnivanje i vođenje zadruga s osobitim ob-
zirom na zadruge po sustavu Rajfajze-
novu. U pozivu je javila, da može tečaju
za ovaj put učestvovati 16 slušalaca, koji
neka budu iz svih strana Istre. Javilo ih
se je 26-orica i to ljudi, koji borave svaki
dan med narodom, i s njime dijele tugu
i veselje. Bilo je tuđe svećenika, učitelja,
činovnika i seljaka, ali je od svih naj-
brojnije bio zastupan učiteljski stalež.

Jutrom 28. decembra javili su se svi
u pisarni g. dr. M. Laginja, gdje ih je
ljubežno primio i popisao g. J. Stihović,
poslovodja Istarske Posujilnice. Zatim ih
je isti gospodin poveo u prostorije druš-
tva »Sokola«, gdje su se kroz cijelo vrijeme
držala predavanja. U 9 sati stupi u sobu
osobiti ljubitelj puka hrvatskoga u Istri
naš mili dr. M. Laginja. Pozdraviv pri-
sutne napomenu, da se je već pred dvije
godine zapitalo vladu, da bi poduprla ovaj
tečaj. Ujedno je kazao, da će predavati
on, dr. Zuccon i g. Stihović i o čem će
svaki od njih trojice predavati, te prepo-
čio svima, da se svojski za stvar zauzmu
i neka ne misli nijedan, da je došao na
ovaj tečaj radi zabave, jer će se na koncu
polagati ispit i dobiti svedočba, a nastojat
će se, da vlada prizna ovim svjedočbama
bar neku javnost. Nato je počeo predava-
ti, a ujedno je preporučio, neka svatko
ono, što ne bude razumio, pita, pak će
mu se razumačiti. Predavao je tri dana
zajedno sam, a posle je dolazio skoro
svaki dan po koji sat. Predavanje mu je
bilo veoma zanimivo a jednostavno, tako
da ga je mogao svatko razumjeti. Pre-
davao je o gospodarskim prilikama hr-
vatskoga naroda s osobitim obzirom na
Istru. Razložio je, kako je naš narod,
premda nadaren svakim darom Božjim,
spao na ovaliko siromaštvo. Nastavio je,
kako bi se moglo pomoći ovome narodu,

pa o koristi i potrebi udruživanja, o raz-
novrsnim zadrugama itd. Zatim je učinio,
da su prisutni tobož osnovali međusobom
jedno društvo za štednju i zajmove na
neograničeno jamčenje; protumačio pra-
vila jednoga takvoga društva; držao je
s njima sjednice i vodio zapisnike. Go-
vorio još o reviziji, o pogodnosti glede
biljeга itd.

Dr. Zuccon dao je temeljne pojmove
o pravu; raziunao, kakvih vrsti imamo
pogodba, što je to zajmovni ugovor, što
založna pogodba, kako se pravi zadužno
pismo bez podloga, kako uz podlog (hi-
poteku), što je to gruntovnica itd. Ona
ih je poveo na gruntovni ured, gdje im
je pokazao zemljišne knjige, mapu; raz-
tumačio im, što su čestice, tiela i uložci
gruntovnički, upisi vlasništva i tereta, te
izbrisli. Trudio se je, da ga svi razumiju,
u čem je u istinu i uspio, kako je poka-
zao konačni uspjeh.

G. J. Stihović predavao je o računov-
odstvu. Raziunao je, koliko se vrsti
knjiga rabi kod jedne posujilnice i kako
treba upisivati u te knjige. Slušaoci su
pisali cielogodišnje poslovanje, na koncu
godine zaključili pojedine glavne knjige,
sastavili račun prvogodišnjeg prometa,
izračunali zaostale, tekuće i predplaćene
interese na aktivne zajmove pa na uložke,
izračunali predplaćene interese na pasivne
zajmove, sastavili bilancu i račun o gu-
bitku i dobitku. Za izpit su o tome imali
izraditi jedan pismeni zadatak. Prisutni
su s velikom pozornošću pratili predava-
nje, a g. Stihović veoma se je trudio, da
im stvar što bistrije raziunati. Pitali su
ga ovo i ono, što niese razumjeli, pa i
on sam zadavao bi pojedincima razna pi-
tanja i tako uspio, da su svi dobili dobar
pojam o vođenju knjiga.

Jedno popodne išli su svi polaznici
tečaja razgledati »Vinarsku udругu«, gdje
im je g. dr. M. Laginja raziunao svrhu
iste, pokazao razne bačve i sprave i kako
se vino filtrira. G. Krže pokazao im je i
raziunao pravu za mjerjenje alkohola,
a g. L. Krž počastio ih na koncu izvrs-
nom kapljicom raznovrsnih vina.

U utorak pako, dne 12. o. m. j., bio
je izpit. Izpit je ispao veoma povoljno,
te se je i sam vladin izaslanik g. dr. Lusina,
koji je predsjedao, čudio, kako su mogli
u tako kratko vrijeme toliko toga naučiti.
Dakako da sva zasluga ide gg. predava-
vaćima.

Na koncu je bila skupna večera, na
kojoj je bilo više uzvanika. Za večere na-
zdravio je i zahvalio se mgč. g. Stefa-
nuti, župnik u miru, u ime svih polazi-
telja tečaja gg. predavaćima, te iztaknuo
živim riječima korist ovoga tečaja. Od-
zdravio mu je g. dr. Laginja i izrazio
svoje veselje radi dobrog uspjeha. Drugi
dan otišli su svi svojim kućama noseći
sa sobom dosta znanja za zavijanje rani
siromašne i zapuštene Istre.

- Polaznici tečaja bili su ovi:
1. Barbalić Anton, pisar u Krku sudbeni kotar Krk
 2. Blagar Ivan, posjednik u Vepriću sudbeni kotar Volosko
 3. Božić Josip, seljak u Kaldiru sudbeni kotar Motovun
 4. Černjeka Mate, učitelj u Kašteliru sudbeni kotar Motovun
 5. Defar Rajmund, trg. pomoćnik u Tinjnu sudbeni kotar Pazin
 6. Fugošić pop Grgo, duhovni pomoćnik u Krku sudbeni kotar Krk
 7. Francetić Jakov, seljak u Boljunu sudbeni kotar Pazin
 8. Gregorec Janko, računar u Buzetu sudbeni kotar Buzet
 9. Ivantić Josip risar u Pulji sudbeni kotar Pula
 10. Jurdana Srećko, učitelj u Vinkuranu sudbeni kotar Pula
 11. Kinkela Vjekoslav, nadučitelj u Zminju sudbeni kotar Pazin
 12. Kraljić Josip, učitelj u Lošinju Malom sudbeni kotar Mali Lošinj

13. Kričić Dinko, seljak u Valunu sudbeni kotar Cres
14. Laginja Anton, pisar u Pulji sudbeni kotar Pula
15. Maljavac Ivan, mljekar u Roču sudbeni kotar Buzet
16. Medvedić Ivan, učitelj u Boljunu sudbeni kotar Pazin
17. Nežić Ivan, učitelj u Livadali sudbeni kotar Motovun
18. Rosanda Martin, bravar u Vinkuranu sudbeni kotar Pula
19. Rupenović Božo, seljak u Baderi sudbeni kotar Poreč
20. Stefančić Anton, učitelj u Vabrigi sudbeni kotar Poreč
21. Stefanutti pop Tome umirovljeni župnik u Lindaru sudbeni kotar Pazin
22. Svjetličić Josip, učitelj u Štokovcih sudbeni kotar Vodnjan
23. Vivoda Mirko seljak u Sovinjaku sudbeni kotar Buzet
24. Zmak Grga, priv. djak u Pulji sudbeni kotar Pula
25. Zuccon Mate, učitelj u Medulinu sudb. kotar Pula
26. Zigante Ivan, občinski pisar u Buzetu sudbeni kotar Buzet

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

U ime Njegova Veličanstva Cara — a u državi gdje je jednakopravnost naroda i njihovih jezika ustavno za-
jamčena, i u pokrajini, gdje je hrvatski jezik običajni jezik, jer ga govori velik dio, dapače većina pučanstva, izdaje ko-
tarski sud u Pulji presude knošto je ova: »C. kr. kot. sud u Pulji po e. kr. sodb. prislavu Laurenciuh u parnici »Medulinsko društvo za štednju i zajmove kao tužiteljny, zastupan od odv. Dr. proti i . . . kao tuženici radi K , preko usmene rasprave držane dana . . . na temelju priznanja tuženika presudio je: Tuženici tužni su platiti tužiteljenoj družtvi solidarno kr. 14 dana pod vorka iznos k . . . sa interesom od k . . . naras-
lino do . . . pak 6%, od . . . napred to k . . . zatako admjerenit parničnih troskove. Činjenično stanje: Prama onomu, što je nave tužiteljev punomoćnik tuženik . . . du-
gođe družtvi tužiteljci k . . . za pozajmljeni mu novac i prodanu mu colleu polog raduznlce interesa naraslih na tu vrotu do Drugi tuženik bio je jamac i plaća la tej druge i t. d. do konca dobro jer tiskano. C. k. kot. sud u Pulji odio II, na 3 dizembra 1903. (L. S.) Laurenciuh v. r.«

Treba znati da je to jedna od onih presuda, koje se pišu na tiskanicu, gdje treba samo nadopuniti ono, što je već tiskano, sa malo rieči uzetih iz tužbe. Ako se i u ovakvu presudu može da vuče toliko i tako krupnih pogriješaka jezikovnih i pravopisnih, onda je to dokaz, da neznadu hrvatski niti onaj, koji ju je spisao, niti onaj, koji ju je prepisao.

Iz toga sledi, da e. kr. sud u Pulji po e. kr. sodb. prislavu Laurenciuh u ne može da sudi nama, koji govorimo hrvatski; jer mi zahtievamo, kad nam sudi, neka razumije naš jezik i neka nam razumljivo sudi, a toga on ne može.

Ili je naš zahtjev neutemeljen? Treba li da to pitamo onu gospodu sudce, koji su u prvoj vrsti pozvani, da čuvaju sudovima ugled i javno pouzdanje? Ili treba tekur kazati gospodi sudcima, da je današnje stanje na sudu u Pulji (kao na svim istarskim sudovima) protupravno jer protuustavno, i štetno za pravosuđe, jer izpdkopava vjeru u pravilnost i u pravednost presuda?

Mi ne znamo, da li se je gospodin Laurenciuh sa svim silama upro proti tome, da ne bude prisiljen suditi u takvim slu-
čajevima, gdje ne može da sudi, jer ne poznaje hrvatskoga jezika. Ako se nije uzprotivio, onda nema dosta oštrih izraza

za osudjivanje sudca, koji ne upozoruje svojih predstojućika, da su ga postavili na mjesto, gdje njegovo djelovanje mora da je protuustavno a štetno za pravosuđe.

Ovim rećima hoćemo da pokazemo narodu prvom onu »dobru i postenu« volju sudbenih oblasti u Primorskoj i u Beću, koje su poučene o pravom stanju stvari a ne znadu drugog lieka nego iz-
prazno obećavanje.

Koliko je naše krivnje u tome, da imamo takve sudbene oblasti, to gledajmo da popravimo, što smo dosad sakrivali.

»Dalmatinski skup« u Pulji. Slozbeni list primorske vlade priobćuje viest, da je e. kr. namjestništvo u Trstu uzelo do znanja pravila novoustrojenog družtva »Dalmatinski skup« u Pulji.

Da pravo kažemo, nas je ta viest iznenadila i nemožemo si protumačiti čemu se je išlo u našem gradu stvarati novo družtvo? Istina je dođuše, da imade ovdje liepi broj braće iz Dalmacije, ali je također druga istina, da imademo već do sada za tu braću družtva, u kojima mogu naći i pouke i zabave i što je najglavnije, potrebite zaštite proti oduđenju ili raznarodjenju. Eno im »Čitaonice« eva »Sokola«, kojim je svrha, da okupe oko sebe slavensku braću, nepitajuć što si ni oduku si, samo ako si čestit i poštan čovjek.

Nas je skromno mnjenje, da bi valjalo prije postojeba naša družtva ojačati i okriepčati i kad bi jednom ovim bio osjegurana obstanak, tada tekur moglo bi se stvarati nova, napose družtva, koja nas dijele po pokrajinali. Dok smo nekaki, dok nas je malo sviestnih i radnih, valja da se okupimo, da se učvrstimo, pak da svi složno radimo za napredak našega naroda u ovom gradu, u kojem neživimo tako rekuć druge pravice, van tu, da plaćamo poreze i namete i . . . da štitimo!

Mi smo s veseljem pozdravili viest, da se naša braća u Trstu, Slavenci i Hrvati, članovi tamošnje »Čitaonice« i »Dalmatinskog skupa« dogovaraju o stopljenju obiju družtava u jedno, pak da svi složno i svečano unidju u krasne prostorije veličanstvenog »Narodnog Doma«, što im ga gradi rodoljubna »Posujilnica«. Veseleje naše osniva se na izkustvu, koje nam kaže, da će oni ujedinjeni i složni lakše prkositi protivničkoj navali, učvrstiti svoj obstanak i izvojevati si bolju budućnost. Pa ako to vriedi za njih, koji imade mnogo više, nego li nas u Pulji, koji su sviestniji, neodvisniji i bogatiji nego li mi, koliko više bi to moralo vriediti za nas malobrojne, siromašne i nesvietne. Ovoliko bez zamjere.

Konsumno družtvo u Medulinu. Dne 24. pr. mj. obdržavalo je ovo družtvo treću redovitu godišnju glavnu skupštinu. Skupštinu je otvorio u ime predsjednika g. Josip Lorencic, koji sa zadovoljstvom iztaknuo, što se je pozivu na skupštinu odazvao toliki broj članova. Društvo broji sada: 110 članova, 17 više nego prošle godine. Prometa je imalo Društvo K 55.471.23, od kojega čisti dobitak iznaša K 5854.53, koji dobitak, na predlog g. Petra Radoševića, bi sa 8% razdijeljen medju članovima, a ostatak umetnut u rezervni fond. Gosp. Luka Lazarić, prvi osnivaatelj družtva, predlaže, da se dade učiniti dvoje kamene stube ispred glavnih vrata velike crkve sv. Agneze, jedne s lijeve a druge s desne strane; zatim da se dade svakoj djevojčici članici družtva presl. srca Isusova po jedna liepo urešena svecić, da je nose u procesijama, kao što da se dade svecić za sprovod kad umre koji član družtva ili njegova žena te napokon da se kupi jedna zastava, koja bi se nosila na sprovodu umrolog člana, — što sve bi primljeno jednoglasno.

Ovo je najbolji dokaz, što vriedi i koliko su korisna Konsumna družtva, kako mogu takova pored koristi svojim članovima, dati također mnogo toga u liepe i plemenite svrhe svoga mjesta a na diku i čast sebi i za primjer drugima. —

Ovako liepom napredku medulinskog kons. društva od srca se radujemo i želimo i za buduće svaki napredak i procvat. Samo napred! Živili!

Konsuma društvo u Premanturi imalo je dne 7. tek. mj. svoju I. redovitu glavnu skupštinu.

Na istoj pročitao i rastumačio je izašnik Gospodarske Sreze u Pulji g. Josip Stihović obračun i bilanac za godinu 1903. U kratko vrijeme od 6 mjeseca imalo je društvo K 18.143-22 prometa. Za robu su zadrugari platili K 7859-61 a trgovcem platilo se za kupljenu robu K 7065-77. Za-družnih dijelova uplaćenih je K 1060-10. Čisti dobitak iznosio je K 697-17 od kojeg se je dalo K 122 u rezervni fond a ostalo razdijeliti će se među zadrugare (6% od pojedinca dobavljene robe) kao dividenda.

Članovi su konsumu zaključili da će svake subote puštati u druženje, blagajni po 10 para te sa tako skupljenim novcem podupirati bolesne članove.

Iz Likjane primili smo više tužaba proti onom učitelju, da zanemaruje obuku u školi, ništa da ne uči, iz škole da mu izlaze djeca a da ne nauče ni pisat, a da se bavi za vrijeme nauka drugim poslovima itd. Ako je tomu tako, kao što možemo vjerovat, jer te tužbe su nam došle od pouzdanih osoba, upozorujemo nadležnu školsku oblast, da razvidi i opomene toga učitelja da više mari za školu i bolje uči djecu; a ako je nesposoban ili neće da vrši svojih dužnosti po savjesti, nek ide u penziju.

Čitaonica i I. Istarski Sokol u Pulji, priredjuju, prva „Damski ples“ u subotu 13. o. m. u 8 sati na večer, a drugi „Maskaradu“ u utorku dne 16. o. mj. u 8 s. na večer. Odijelo crno ili Sokolaška odora.

Poziva za maskaradu, dobit će članovi u nedjelju 14. o. mj. — Pozivlju se braća Sokolaši da prisustvuju u sokolskom odijelu u što većem broju. — Na maskaradi bit će svaki krabulja pregledana od posebnog odbora. — Ako koji od članova pomutnjom nebi dobio poziva, neka ga izvoli reklamirati kod zabavnog ili društvenog odbora. Zdravo!

Križa u obćini. U večernjoj sjednici obćinskog zastupstva u Pulji od prošlog utorka izvjestio je načelnik, da dr. Glezer, prvi obćinski savjetnik postoji na odgovjedi listi demisiji koju je dao pred malo dana. On je odstupio, žako se stalno tvrdi, radi toga, jer da bi ga liberalci (to jest Talijani) koji su u zastupstvu većina, rado birali za načelnika mjesta Rizzi-ja, koji buduć zemaljski kapelan, teško bi mogao ujedno obnašati čast prvoga građanina grada Pule; ali mornarica neće Glezera, jer da je preveć koreniti Talijan. Mudrih li glava! kao da Rizzi nije bar isto tolik Talijan. Neka gospoda od mornarice slobodno i dalje zlobju češnje s njimi; svjedeno je, je li na čelu Rizzi ili Glezer, pače bolje da je Glezer, jer on će barem oštro reći: nam! češnje, a Vami repi! A tako je i do sad bilo!

Usljed ove odreke dra. Glezera, dalo je čelo obćinskog zastupstva demisiju i to talijani za II. i III. tielo u sjednici zastupstva od 9. t. mj. kojoj nije prisustvovala mornarica, I. tielo, a u ime ovih (I. tiela) dao je ostavku g. Wilhelmu, uz do-datak jednih i drugih, da će još pridržati mandate, dok se ne izabere novo zastupstvo. Pa da se ne igraju karnevala naši patres conscripti, dok znaju i vrabei, da ovomu zastupstvu ističe rok do dva tri mjeseca. — Mesopust je!

Paziniski kotar:

Hrvatska čitaonica u Tinjani priredjuje u nedjelju dne 14. februara, t. g. zabavu, sa pjevanjem, sviranjem, prestavom, tombolom i plesom, na koju se pozivlju gg. članovi i vrijedni rodoljubi sa cijenjnom obitelju. Ulaznina za članove 40 h a za nečlanove 60 h po osobi. Gospodje i gospodjica neplaćaju ulaznine.

Darovi se primaju sa zahvalnošću. Za mnogobrojni posjet preporuča se: Odbor.

Porečki kotar:

Iz Kaštelira. Nas pop, kad je došao amo; obećao je da će ostavit obćaje u crkvi onako, kako je bilo do sada i od uvijek. Ali slabo nam vrijedi njegova riječ, jer svojim djelima dokazuje da on do svoje riječi ništa ne drži. Poslje blagoslova u nedjelju obćaj je bio moliti pet oćenaša, zdravo Marija, slava ocu te zdravo kraljice i preporuka sv. Josipu, — ali on, valjda mu grdo zvući u usih ovo. čuti u hrvatskom našem jeziku kako bilo i prije, on je to naprosto izpušio. — Pozdrav angjelski pjevali su djevojčice i mladići prije na koru dakako hrvatski, — ali on, s istog razloga, ne dopušta više to pjevali. Kod pričesćanja, prije svećenik govorio „jančje božji“ uvijek hrvatski, ali nas reformator, moli samo latinski. Tako eto malo po malo počeo je uvadjar za volju odpadnika narodnih i božjih, naš novi pop, latinsćinu. On drugaćiji nemože ni bit, jer ga je naš ecelenza Flapp preporučio i pohvalio, a što nam Talijani preporučuju i hvale, pa bili to i ekcelenze i biskupi, i vrag si ga zna tko, — daleko im kuća od nas barem tri dana.

Kaštelir 2. februara 1900. — Glasoviti rakijaš Zvane Fabrov stric glasoviti-jeg Marka Fabrova, Krstićevog pajdaša, pošao je u nedjelju u Vižinadu, tamo se opio i u krćmi od nagle smrti umrao. Nesretni Zvane bio je kod svakih izbora na piru uz zdjelu bigula i bakalara; a nalokao se svaki put tako da nije kući znao. Kroz čiel svoj život radio je malo a pijanćio uvijek, dok si je lijep imetak profućkao. Prošle godine pošlo mu je sve na bubanj. Rovinjskom tribunalu ostao je dužan šest tjedana zatvora. — Tako žalostan svršetak imao je pred malo godina neki Petrović takodjer rakijaš i talijanska podrepnica. Ista sudbina čeka i ostale rakijaše, pijandure i narodne izdajice, kojim je Markova krćma svetija od crkve božje. Kaštelirci čuvajte se one izdajice i pijavice kao ognja, ako želite sačuvat svoj imetak, i zapustiti ga svojoj miloj dječici.

Koparski kotar:

Podružnica sv. Cirila i Metoda u Štrpedu, održavati će u nedjelju 14. t. mj. svoju redovitu glavnu skupštinu u „Nježnoj“ sali.

Hvalevriedan čin. Dne 30. decembra 1904. sakupili su rodoljubi u Dekaniškim povodom dražbe obćinske potrošarine za onu obćinu K 10'90 za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri te K 2'90 za djaško podporno družtvo u Pazinu. Novce odaslase blagajnikom rećenih družtava, Živili!

Voloski kotar:

Zabava „glasbonoga i dramatičnoga družtva u Narodnom domu.“ Sav ovaj naslov zvuci novim a ujedno do kraja razveseljućim. Novo je glasbeno i dramatičko družtvo u Voloskom i nov je „Narodni dom“ u Voloskom. Jedno i drugo napunja radošću svako rodoljubno hrvatsko srce, naroćito u Voloskom i blizini. Volosko, od nekada „gospodsko“ nazvano, prikazuje nam se u istinu gospodskim, gospodskim u narodnom smislu rijeći. Ovdješnja »Posujilnica« dogradila je ovih dana krasan »Narodni dom«, koj je za mjesto uredom, u kojem će se sakupljati amošnji rodoljubi na pouku i zabavu, i u kojem će stranac dobiti pristojnoga krova i dolikujuće pokriće. Ovdješnji rodoljubi osnovali su pred kratko vrijeme glasbeno i dramatičko družtvo, koje se je već nekoliko tjedana vježbalo a dne 1. t. m. prvi put se obćinstvu prikazalo. Počelo je samo pjevanjem, uz izmjenu glase c. kr. pukovnije grofa Jelčića. Pjevao je što sam mužki, što mješovit, mužki i ženski zbor. Prnje nego li su ti pjevali, imala je »proslava« dražestna

gospodjica Antica Tomićić, gospodjica koja je već drugdje; i drugda na Voloskom, začarala slušatelje sa svojim zvonkim glasom, krasnim izgovorom, i čuvstvenim predavanjem. I ovaj put postigla je isti uspjeh; pozdravljuć poglavito, u ime Voloskoga, u ime »dijamanta« ove obale, »Narodni dom«.

Pjevački mužki zbor pjevao je Brajšinu »Plani rode«, kojom se potiče Hrvata i Slovenca u Istri da ustanu, da planu za svoj rođ, pod geslom »slobodu ili smrt«. Mješoviti zbor pjevao je Volarićevu »Pri zibelki«, Novakovu »Jutaraju pjesmu«, i Tropšov »Vienac narodnih pjesama«. Mužki zbor postoji iz 23 člana, ženski iz 20, mješoviti dakle iz 43. Toliko se je našlo osoba na Voloskom, koji su se dali na vježbe i tako liepo uvježbali, da su njim i najbolji glasbenici malo što mogli prigovoriti, ili opaziti. Ravnao je sborom Mate Brajša-Rašanin. On je učio, vježbao, naućio i uvježbao zbor. Sjilno se je povlađivalo i zboru i napose zborovodji. Na svrsi odpjeval je zbor »Liepa naša domovina«, pri čem se je čiel obćinstvo diglo na noge. I glasha je svirala same narodne komade pak je i ona zaslužila i dobila pohvala. Iza rasporeda sledio je ples, pak počitak, pak opet ples, do rana. Dvorana, za koju su mislili mnogi da je dosta velika, ako ne prevelika, bila je te večeri premalena. U njoj se je sakupilo sve što je uglednijega i vrijednijega na Voloskom, mnogi iz Opatije, Kastva i Kastavščine; a bilo jih je i iz Lovrana i Mošćenica. Vladalo je čielu večer neprisljeno veselje, kano u domaćoj zabavi, kao među braćom.

Sastanak balneologa (izražiteljah kupelji) u Opatiji. Središnji savez austrijskih balneologa zaključio je odazvati se pozivu ljecilnog odbora u Opatiji, da pripravi tamo svoj četvrti znanstveni sastanak (Kongres) mjeseca oktobra 1904.

Konstituiranje »talijanskoga« obćinskoga zastupstva u Lovrani. Talijanskim listovom pišu lovranski poprdii, da će biti dne 5. o. m. konstituiranje »talijanskoga« obćinskoga zastupstva u Lovrani. Ala veselo vi novopećeni Talijani iz Opica, Tuliševice, Sv. Frana itd. itd.

Izabran je ponovno načelnikom poznati odpadnik i izdajica svog roda i jezika Peršić po njegovu Persich.

Obćinski izbori u Lovranu. Od tamo pišu nam 29. jenara 1904. Javili ste g. uredniće, suhoparno uspjeh netom minulih izbora za naše obćinsko zastupstvo. Kažem su h o p a r n o, čim hoću da rećem, da te izbore niste htjeli poblize opisati, ili ste to za buduće ostavili. (Javili smo samo uspjeh izbora po talijanskim listovih jer nam se od tamo nitko javio nije ni prije ni poslje. Op. Ured.) Taj neuspjeh reć bi, da je presenetio ne samo naše prijatelje na Rieci, i u Trstu, nego čak i naše susjede u Voloskom — Opatiji. Prvim se nećudimo, jer neznaju, da mi neimamo čovjeka odlična, samostalna i toliko svjestna, koji bi se postavio na čelo našoj stranci i koji bi hotio otvoreno prkositi svim tajnim i javnim spletkam i navalam protivnićke rulje i fakinaže u gospodskih rukavica.

U samom gradiću pašuje poznata poprdilćka klika, podučena i podupirana od svemoguće talijanske stranke iz Poreća, Pule i Kopa. Njoj nisu samo na ruku sva domaća sredstva kojimi razpolaze na obćini; već njoj se priskaće na pomoć iz vana i lukavim savjetom i obilnim novcem.

Naš izvanjski izbornik, naš kmet iz poreznih obćina odvisan je više-manje od gradskih kaputuša, koji mu daju rog za svieću i koji ga znaju tako zasliepiti i zabaštrati, da ih straha sledi sliepo kao zobožnje svoje dobroćinitelje i spasitelje. Osim toga nazovi gospoda nekažu nikada

kmetu, da se radi za talijansku stvar, da valja spasiti talijanstvo obćine, već mu prikazuju nas Hrvate u najcrnijoj slici a obćinske interese u pogibelji, čim bi Hrvati sa obćinom zavladali.

Imaćemo uz to u našoj stranci plašivica i nehajnika, koji vole komodočno doma sjediti nego li izvrzavati se porugam i posmjehu plaćenih stvarova i mržkih narodnih odpadnika. Lahko se reće, da valja plašivice i kukavice ojunatićti ili osrćiti, da treba neuka i zavedena kmeta poćutićti i na pravi put privedi, aš za to se hoće sposobnih ljudi, hoće se vremena i mjesta. Plašivice češ ojunatićti ako ih metneš u mnogobrojno družtvo odlučnih i neustrašivih osoba, ali onako mljaćne i nehajne teško je spraviti sa šaćinom neodlućnih horioca u borbu. Poćednca kmeta spraviti češ pametnom rieći, jasnim i oćiti dokazi na pravi put, ali ovdje bi se htjelo mnogo uplivnih osoba, koji bi imali vremena, uztrpljenja i sposobnosti, da u tom uspiju, jer je na našoj vanjšćini još mnogo naroda neupućena, zavedena i svojeglava.

Po mojem sudu htjelo bi se koli u gradu, toli — i to osobito — na vanjšćini, — u naših selih sastanaka ili skupština, na kojih bi govornici živom rieći predotćili puku što smo i za čim težimo, što su i za čim idu naši protivnici današnji vlastodržci u našoj obćini.

Koliko puta sam uzdahnuo čitajuć hrvatske ili slovenske novine o javnih sastancih ili skupštinah, koje su sada na dnevnom ređu u banovini, ili kakve sazivlju toli češto naša braća u trćanskoj okolici i u samom Trstu. Takvi sastanci moraju i sliepu otvoriti oći, moraju i neku osoliti pamet. Dajte nam gospodo kritičari takvih sastanaka i onakve poduke našemu puku, kakve mu daju u navedenih krajevih, pa da vidimo neće li i kod nas krenuti na bolje.

Svatko će mi priznati, da mi sami nismo za takve sastanke ili skupštine, jer neimamo potrebitog znanja ni dostatne vićštine. Mislim dakle, da će se nama i našoj svetoj stvari bolje pomoći ako se bratski dogovorimo kako ćemo za buduće zlu doskoćiti nego li tim ako po novinama radi našeg neuspjeha jedan na drugoga krivnju svaljujemo. Ovoliko bez zamjere i u najplemenitijoj nakani.

Hrvatska čitaonica u Kastvu priredjuje u nedjelju dne 14. februara u prostorijama „Narodnoga doma“ u Kastvu kostimiranu plesnu zabavu. Ulaznina po osobi 1 K. Poćetak toćno u 7 sati. Tri najljepša Kostima bit će o pol noći nagradjena.

Slažemo se. Naš velezaslužni suborioc, volosko-opatijjski „Narodni List“ zagovara u posljednjem broju gradnju pokritog perona na kolodvoru u Matuljah. Pravom kaže, da je malo kolodvora južne željeznice, na kojih je tolik promet osoba, i to uglednih osoba, kano na postaji u Matuljah. Odatle imade željeznica velik dobitak pak bi bilo posve pravedno, da se za putujuće obćinstvo pobrine, da nebude kad izlazi iz vlaka i obratno, izloženo kiši, vjetru il sniegu. Čudimo se, da koji od toliko uplivnih i visukih patnika, nije već dosada došao na tu misao, da potakne pitanje gradnje pokritog perona na onoj postaji, što je neobhodno potrebito i čemu će se stalno ravnateljstvo južne željeznice odazvati, bude li na to od uplivnih čimbenika upozoreno.

Lošinjski kotar:

† **Danas** o podne, kad je list već bio složen, došli smo brzogjavno viest, da je g. Pavao Skopinčić, kot. školski nadzornik u Malom Lošnju, noćas umro. Poćivao u miru! Obitelji naše saučesće.

Iz Velog Lošinja pišu nam, da tamo još neznaju ništa o tom da bi bio nadvojvoda Karlo Stjepan odlučio prodati svoj dvorac i da će prenesti odavle sve umotvorine, nalazeće se u ovom dvorcu!

osobito galeriju slika u svoj dvorac Lai-
bus u Galiciji. Za viest čini nam se
upravo sada nevjerojatnom, jer se govori,
da će nadvojvoda postati zapovjednikom
c. i kr. ratne mornarice na nevidimo pra-
vog razloga zašto bi išao prodavati taj
dvorac ako se kani nastaniti u Puli ili bi
bar imao tada često dolaziti kao zapo-
vjednik u naše krajeve.

Trst.

Iz Trsta nam pišu 6. o. m. Iz-
među mnogobrojnih društava, što ih
ima u ovom gradu, postoji jedno, za
koe smo mi katolici mislili, da će okupiti
pod svoju zastavu sve, što netruhi u ži-
dovsku — lažliberalnu tikvu — a to
društvo imenuje se „Circolo S. Giusto“. Sv.
Just je pokrovitelj našega grada, paž-
nemože katoličkom društvu dati liepšega
imena nego, li je, ono „gradskog“ patrona.

U to društvo upisalo se je osim sve-
ćenstva i odličnih svjetlovnjaka, i dosta-
tan broj pobožnih građana. Ali ono ne
može valjano da napreduje, jer vode u
njem glavnu riječ poznati reformatori,
koji, premda su svećenici, ipak su u pr-
vom redu Talijani — i tada jedva katoli-
ci ili svećenici. Oni si naimē nedaju do-
kazati, da je u Trstu velik broj katolika i
Ne-Talijana, koji su pripravi u ljubavi i
slozi raditi s poštenjima i pravednima Ta-
lijanima proti sveinogučem židovskom gos-
podstvu. Oni ne vide pogibelji, koja prieti
katolikima i Talijanima i Slovincem od
strane bezobraznih i drzovitih židova, paž-
da bi valjalo složno i glasno doviknuti tim
nepozvanim nametnikom: nepaćajte se u
katoličke poslove, kao što se mi nemi-
samo u židovske. Njim su i danas mišiji
židovski ili židovom pokorni talijanski li-
stovi nego li najpošteniji naš slovenski list.
Govori se, da je novi biskup htio ustrojiti
talijansku, kršćansko-socijalnu stranku u
Trstu i da je pitao za mnijenje te refor-
matorē, paž da se mi mu oni kazali, da to
u Trstu neide. Neide! Je li moguće,
da se u Trstu neda ustrojiti takvu stranku?
I kako da je moguće, samo se hoće malo
dobre volje. Ali oni se boje zamjeriti se
židovom, koji igraju ovdje ulogu najradi-
kalnijih Talijana, ili neće, da stupe u
borbu proti tomu nametniku složno sa
Ne-Talijani t. j. sa Slovincima.

Takvi eto muževi nose zastavu u ta-
lijanskom katoličkom društvu, koje nemože
da valjano napreduje upravo zbog njihove
nesusretljivosti i prenapetosti u narodno-
političkom smislu.

Kad su nekogi naši vidjeniji članovi
samo iz daleka natuknuli, da se u kato-
ličkom društvu nebi imalo gledati na iz-
ključivo talijanstvo takvog društva, skočiše
reformatori, da se u to nemišje di-
rači, da to nije političko, već katoličko
društvo, kano da u katoličkom društvu u
Trstu nebi mogli složno i ravnopravno
raditi i živiti uz Talijane — recimo i Slo-
vinci. Zbog takve nepristupnosti i neprave-
dnosti tih zastavonoša počeli članovi
odpadati i društvo sve to više bježati a
posljedica svemu tomu je ta, da se je
društvena uprava morala posebnom okru-
žnicom uteći k članovim i prijateljim mo-
leći i zaklinjajući ih, da njoj priteknu na
pomoć, da nepuste društvo za propasti,
da bi to bila škoda i sramota za „nas
krasni i plemeniti Trst“ itd. itd. Kao do-
bri katolici želimo društvu, da se pridigne
i da procvate ali dvojni veoma, da će
do toga doći nebudu li društvena uprava
krenula drugim pravcem. Uj. nepostavi li
se na pravo katoličko stanovište, na stav-
novište jednakosti, pravednosti i ravnop-
ravnosti sviju članova, bez razlike narod-
nosti i plemena. Dok se to nezbude, uza-
ludni vam je častna gospodo vapaj za
„Viribus unitis“, jer među pravimi kato-
licima nemišje da bude viših i nižih plemena,
već svi braća, svi sinci jedne velike i
slavne majke.

Razne primorske viesti.

Imenovanje. Porézni kontrolor u
Kašani g. Fran Kavčić imenovan je po-
reznim blagajnikom u Podgrada.

Za družbu sv. Cirila i Metoda, pre-
dao je gosp. Ivan Marincić K 5078 i 68
para, kao čisti prihod koncerta održanog u
Zagrebu dne 9. siječnja o. m. Živio Za-
grebčani! Živio odbor!

Kako smo pisali: Onomadna priob-
ćamo iz talijanskih listova viest, da je
nadvojvoda Karlo Stjepan nakano prodati
svoj dvorac u Velom Lošinju. Bečki listovi
pišu pako, da nadvojvoda nekani prodati
svoj dvorac u Lošinju, ni svoju jahtu, ni
svoju palaču u Puli, već da će se do malo
povratiti u Lošinj sa svojom obitelji i da
će i nadalje ploviti svojom jahtom po ja-
dranskom moru.

Odhodnica biserima zemaljskomu
kapetanu. Dne 24. pr. m. dao je načel-
nik porečki g. Calegari privediti u svratištu
„Alla città di Parenzo“ na čast biv-
šemu zem. kapetanu g. Campitelli-u svo-
čanu gošbu, kojoj su prisustvovali, osim
svetara, občinski savjetnici, poglavari ze-
maljskih i državnih ureda, crkveni-
dostojanstvenici i predsjednici raznih
družava. Za gošbe nazdravio je načel-
nik svetara i zahvalio mu se za dobro-
ćinstva, koja je izkazao Poreču i pokra-
jini (P.) G. Campitelli zahvalio se — po
običaju — na dugo i široko načelniku
i građanstvu naglasiv, da stupa sada
među zemaljske zastupnike i da želi da
bi kao takav došao čim prije opet u Po-
reč — u zakonito sjedište sa-
bora.

Čudimo se, što je g. Campitelli pri-
stao pred samim otvorenjem zadnjeg za-
sjedanja islarskoga sabora na predlog c.
kr. namjestnika g. grofa Gessa, da se sa-
bor sastane u Puli, dočim drž. da je je-
dino zakonito sjelo sabora u Poreču.

Ako se nepravom stojao ga je sazov
sabora u Puli kapetanske stolice a sada
iz zahvalnosti valjda do onih, koji mu tu
stolicu izpodmaknuše hoće da se vrati u
Poreč u jedino tobož zakonito sjedište ze-
maljskog sabora.

Druga predstava Petar Svačić. Dne
4. o. m. davala se u Ljubljani po drugi
put hrvatska opera „Petar Svačić“ od Jo-
sipa Mandića. Kako čitamo u Ljubljanskih
novinah, i repriza ove opere, postigla je
pravo slavlje.

Prisustvovali su hrvatski sveučilišni
djaci, koji su klicanjem dali oduška svomu
udiviljenju darovitim skladateljju.

**Žiglec „Družbe sv. Cirila i Meto-
da.“** Ravnateljstvo naše „Družbe“ javlja,
da se je bilo očitalo pomanjkanje
družbinih žigica radi nekih zaprieka u
tvornici tih žigica, ali sada da su te za-
priekē odstranjene i žigice mogu se dobi-
vati opet kano i prije. Posegajmo dakle
svi za tim žigicama na korist naše ple-
menite „Družbe“ a tim i spas naše ne-
voljne i zapuštene sirotinje.

Razni prinosi.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru
u Opatiji darovale preko naše uprave:

Petar Rašpolić, blagajnik podružnice
sv. Cirila i Metoda u sv. Ivanu šalje 3 K
sabranih kod plesa g. Fabiančića, daro-
vaše Ante Ošo 2 K kao globu što nehtjede
plesati; nadodase Petar Rašpolić i Petar
Marijan svaki po 50 para.

Ukupno danas K 3
U broju 2. ove god. izkazano 861.90
Sveukupno K 864.90

Djačkomu prip. društvu u Pazinu
pripisala našoj upravi:
Za Djačko pripomoćno društvo u Pa-
zinu daruje Fran Glazer K 6.
Ukupno K 6
Na račun ove god. izkazanih 74.84
Sveukupno K 780.84

Franina i Jurina.

Jur. La ga indovina da!
Fr. A-ki to?
Jur. Sjor „slatka baba“ iz Zrenjina.
Fr. Kako to?
Jur. Je reku, da je dal jednega sina Ta-
lijanon, jednega sina cocaliston, a
jednu kcer Hervaton, i da će dal jed-
nega sina još Hervaton; a on da će
bit „internazionale“, ali da si riserva
dirit „votar con italiani“, aš da bolje
rendi.

Fr. To je vidis politika „per la fame“.
Fr. Kako su mogli istarski talijani prekr-
siti naše Poljanec u Poljanec?
Jur. Jako lahko!
Fr. Not?
Fr. V liceh su se opili pak su misliti,
da je vas svet pijan, kako i oni.

Fr. Dokle ako, Bog da, Jurino?
Jur. Gren malo do Versure videt će-
tamo bit ča ovo leto luka,
Fr. Kamo to s vragom?
Jur. Trubilo, da još nežna, da se zove od
sada Bersec — Versura?
Fr. Ala zajik mu spal, kigod se tako-
nasami imeni spakuje.
Jur. Amen!

Fr. Čr je ono neku noć iskal on pop, K-
Kringi?
Jur. Vero nežnan li ča povidat, lego mis-
lin, da ni čist posal kada se onakovi
boje svilla božjega.
Fr. Aj vero imas pravo.

Razne viesti.

Ivan Nepomuk Petrović. U za-
grebačkih listovih čitamo da je dne 1. o.
m. u Varaždinu preminuo tamošnji od-
lični rodoljub i veleposjednik g. Ivan Ne-
pomuk Petrović, bivši zastupnik na hr-
vatskom saboru. Svoj ogromni imetak
okolo 2 milijuna kruna, ostavio je raz-
nim narodnim i dobrotvornim svrhama,
te je napose: medicinskom fakultetu,
družbi Cirila i Metoda, društvu sv. Jero-
nima, Matici Hrvatskoj i drugim pr-
svjetnim organizacijama namijenio legate
s visokim iznosima. Pokoj mu duši, a
trajna spomen njegovu imenu u hrvat-
narodu!

Godišnjica smrti nadvojvode pri-
stolonasljednika Rudolfa. U subotu dne
30. janar prošlo je 15 godina nakon tra-
gične smrti blagopokojnog nadvojvode i
kraljevića Rudolfa. Onoga dana prije 16
godina između 7 i 8 sati u jutro preminu-
je kraljević u dvorcu Mayerling ne-
daleko Beča.

Prepirka radi nestale zastave. Iz-
među njemačkih i talijanskih novina vodi
se posljednjih dana prepirka radi neke
nestale zastave iz c. kr. arsenala u Puli.
Ta prepirka započela je tim, da je
jedan njemački list iz Graca priobio
viest, da je nestalo iz rečenoga arsenala
zastave, koju su naši vojnici god. 1866.
pod Visom uzeli sa talijanskog broda
„R. d'Alia“ što no ga je naš brod
„Ferdinand Max“ na dno bacio. Bečki
poluslužbeni listovi pišu, da je dođuše
nestalo jedne zastave iz arsenala, ali da
to nije zastava sa rečenog broda, već sa
nekog drugog talijanskog broda i da je
te zastave nestalo pred 20 godina, ni pošto
sada i da se ta zastava nalazi u arsenalu
ratne mornarice u Mleticah.
Čudnovato je u toj prepirci samo to,
što nitko ne pita tko je onu zastavu ukrao,
kada i kako. To je poluslužbenim listo-
vom posve nuzgredna stvar, kojim je

dosta, da su ustanovili, da nije ukradena
ova, već ona zastava. Pazite, gos-
podo, da Vam Talijani neodnesu iz arse-
nala u Vašu glavnu...
Narodnosti u c. kr. vojsci. Jedan
bečki list vadi iz nekog spisa profesora
Hickmanna sljedeće podatke o raznih na-
rodnosti austro-ugarske vojske. U 110
pukovnija pjesaka, azev amo i lovce i
bosanske čete, samo u 23 pukovnijah je
samo jedan jezik u porabi; u 52: pukov-
nijah jesu u porabi dva jezika; u 26 pu-
kovnijah 3, u 17 pukovnijah čak 5 jezika.
Spomenuti list zaključuje, da se je
bez dvojbe umjetno pomješalo razne je-
zike kao, što je primjerice slučaj sa tiro-
lskim lovci.

U c. k. ratnoj mornarici imade
46% vojnika slavenskih narodnosti, 27%
talijanske, a 27% drugih narodnosti. Evo
naše glave ako nije u ratnoj mornarici
barem 70-80% Hrvata i drugih Slavena.
Knjigovodac. Pod tim naslovom po-
čeo je izdavati g. J. Okić Jereb novi ža-
sopis za njegovanje zdravlja i uputu lie-
čenja: po Kneippovom sustavu, te pouku
i zabavu. List izlazi dva puta mjesečno
na 15 stranica u Krapini (Hrvatska) gdje
se nalaze svi uvjeti za liječenje vođom po
Kneippovom sustavu. Cijena je listu na
godinu 4 K., pol-godine 2 K.

Listić za korizmenu izpovied ili
pričest izvršuje naša tiskara u crnom
ili crvenom tisku. Kod naručbe od
najmanje 500 komada, po 40 h.
100 komada.

Oglas.
Sajam „Sr. Foške“, koji pada dne 13.
m. u subotu, održat će se toga dana.
Občinsko glavarstvo
Zminj, dne 3. februara 1904.
Glavar:
Pučić.

Svaka obitelj
morala bi u vlastitoj dobrobiti imati
Kathreinerovu
Kneippovu šladnu kavu,
kao pridoatak k svigdanjenu
kavnoma napitku upotrebljavati.

Svoji k svojim!
Skladište pokućva
goričko-selkanske
STOLARSKE ZADRUŽE
(prije Antun Corinaj).
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.
Tvornica sa strojevnim obratom.
Pokućvo izradjuje se samo u pacif iz-
suženim drva...
Konkurencija izključeni. — Za solidnost
pe jamči...
Prodaje se također uz mjesečnu
odplatu...
Začimstvo Trsta, Splita i Aleksandrije...
Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.